

РАДІОНОВА О. М., кандидат економічних наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

СИНЯ ЕКОНОМІКА ЯК ІМПЕРАТИВ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

Концепція «синьої економіки» вперше була позначена в матеріалах «Ріо+20» 2012 року і особливий акцент у ній робиться на збереженні та стійкому раціональному використанні, виходячи з того, що здорові океанічні екосистеми більш продуктивні і є обов'язковою умовою формування стійкої економіки використання океанів. Для забезпечення переходу до цього нового підходу Продовольча та сільськогосподарська організація (ФАО) сформулювала ініціативу «синього зростання», засобами якої вона зможе допомогти країнам у розробці та здійсненні порядку денного «синьої економіки» та «синього зростання».

Ідеологом концепції «синьої економіки» є бельгійський підприємець, економіст Гюнтер Паулі. Він вважає, що час міняти наші традиційні підходи до навколишнього середовища настав. Екологічна катастрофа, що насувається, викликана життєдіяльністю людини на планеті, і природні катаклізми, що почастишали, є наслідком споживацького ставлення людей до своєї землі. На думку Гюнтера Паулі, «синя економіка» призведе до енергетичного успіху людей та регіонів нашої планети [1].

Основні принципи «синьої економіки» такі:

- будь-який ресурс можна замінити іншим, якщо він необхідний для виробництва;
- у природі немає відходів;
- будь-який побічний продукт є джерелом нового продукту.

Гюнтер Паулі розповідає, як він на власному досвіді зрозумів обмеження «зеленої економіки» та відмовився від, начебто, екологічного сучасного підприємства. Він купив збанкрутілу парфумерну компанію і створив на її базі найпотужніший у Європі екологічний завод, який виробляв біомило з пальмової олії. На заводі був створений повністю замкнутий цикл виробництва і не було шкідливих викидів у навколишнє середовище. Він дійшов висновку, що природа – найкращий друг і порадник у всьому, зокрема й у бізнесі.

Наша країна, на жаль, відноситься до регіонів, які мають підвищений ризик. Озброєння ідеями Гюнтера Паулі, що викладені в книзі «Синя економіка», може стати ще однією важливою сходинкою на шляху України до одужання та відповідності європейським та світовим стандартам рівня життя, що є базовою умовою для входження до складу Євросоюзу. Володимир Костерін, голова швейцарського фонду «Скорочення ризиків», наголосив, що ідеї «Синьої економіки» сприятимуть становленню України як екологічно чистої та безпечної, економічно розвиненої та надійної для інвестицій країни. А ось приклад, який став для Гюнтера Паулі вже просто хрестоматійним. У бамбукових лісах планети живе мільярд людей. Не секрет, що це дерево здавна вважалося чудовим будівельним матеріалом. Але бельгійському бізнесменові з однопумцями знадобилося понад 10 тисяч сторінок документальних підтверджень, щоб переконати німецьких інженерів та архітекторів збудувати з нього будівлю, яка витримувала б мільйони відвідувачів. Але коли це сталося, багато вчених було вражено. «Це – неймовірна майстерність!», – казали вони. Більше того, команда Паулі навчила колумбійців будувати чудові приватні будинки з бамбука. Причому собівартість просторого двоповерхового будинку з великим балконом становила лише 2,2 тисячі доларів [2]. Гюнтер Паулі не так дає готові ідеї, скільки апелює до зміни нашої свідомості, яка вперто

відмовляється в результаті багатовікових стереотипів помічати очевидне. Наприклад: чому птах полубляє сидати на зебру? Тому що завдяки смугастому чорно-білому вбранню зебри він отримує безкоштовну вентиляцію. З урахуванням цього закону фізики було збудовано будинок у Японії, в якому влітку на 5 градусів прохолодніше, ніж в інших будівлях – без застосування будь-якої ізоляції та кондиціонування.

Або ще: дослідивши термітники, для яких характерне чітке керування входом та виходом повітряних потоків, архітектори застосували ці «підказки» природи під час будівництва школи Лаггарберг у місті Тімра на півночі Швеції. Як наслідок, вдалося без енергоносіїв на 8 градусів підвищити температуру під час холодних зим. А завдяки розумному природному провітрюванню дітей цієї школи було визнано чи не найздоровішими у Швеції.

Будівництво будинків за принципом термітника, в яких незалежно від коливань температури повітря (від нуля до мінус 40 градусів) завжди 23 градуси. Один із них побудований у Швеції без застосування кондиціонерів, інший, у Делі, збудувала компанія Косли.

Створення матеріалів, які, як панцир у жука, що мешкає в пустелях Намібії, вбирають і зберігають вологу з повітря (такий матеріал створений професором Ендрю Паркером з Оксфорда і переданий британській армії).

Видобуток корисних копалин за допомогою бактерій – без вибухів чи копання кар'єрів.

Звичайно, розробка та впровадження таких технологій потребує чималих витрат, але їх використання не лише заощадить ресурси та енергію, а й принесе додаткові доходи. Кожна географічна область вразлива через результати зміни клімату та відсутність водної безпеки, а також їхнього всебічного впливу на міські засоби до існування, послуги та стійкість інфраструктури, громадське здоров'я, економічну стабільність та багато інших аспектів життя людини. Проте мегаполіси, міські простори,

де щодня їздять, живуть та працюють понад 10 мільйонів людей, неминуче перетворюються на одну із соціально-екологічних систем підвищеного ризику. У той же час мегаполіси концентрують економічні та фінансові ресурси та центри, і часто мають важливе значення для економіки країни.

Як наголошує Л. О. Радіонова, нинішня глобальна криза обумовлює необхідність створення системи економічного розвитку, що заснована на фундаментальних інноваціях, і яка генеруватиме вкрай необхідні робочі місця, стійко задовольняючи потреби Землі та всіх її громадян [2]. Цей «синій» підхід не тільки життєздатний, він уже почав укорінюватися. Якщо говорити про відходи, яких з кожним роком людство накопичує дедалі більше, то тут для нас може бути показовим досвід Південної Кореї. Там навчилися ефективно перетворювати відходи на біогаз, що дозволяє знизити податки для населення на 30%. Звісно, зробити це непросто. Для повноцінної реалізації такого підходу потрібна відповідна державна політика, яка проводитиме такі зміни у суспільстві. Можливо, дуже скоро наші можновладці це зрозуміють. Але хочеться, щоб це сталося якомога раніше, адже при традиційних методах господарювання, спрямованих на вичавлювання з природи всіх соків, часу у Землі насправді залишилося не так вже й багато.

ЛІТЕРАТУРА

1. Паулі Гюнтер. Синя Економіка. Вид-во : Risk Reduction Foundation. 2012. 320 с.
2. Радіонова Л. О., Мележик А. В. Малі міста від моделі «коричневої економіки» до «зеленої економіки». 2020. *Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інклюзивний розвиток економіки в умовах глобальних викликів сьогодення»*. URL : <https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/article/view/2485/2363>